

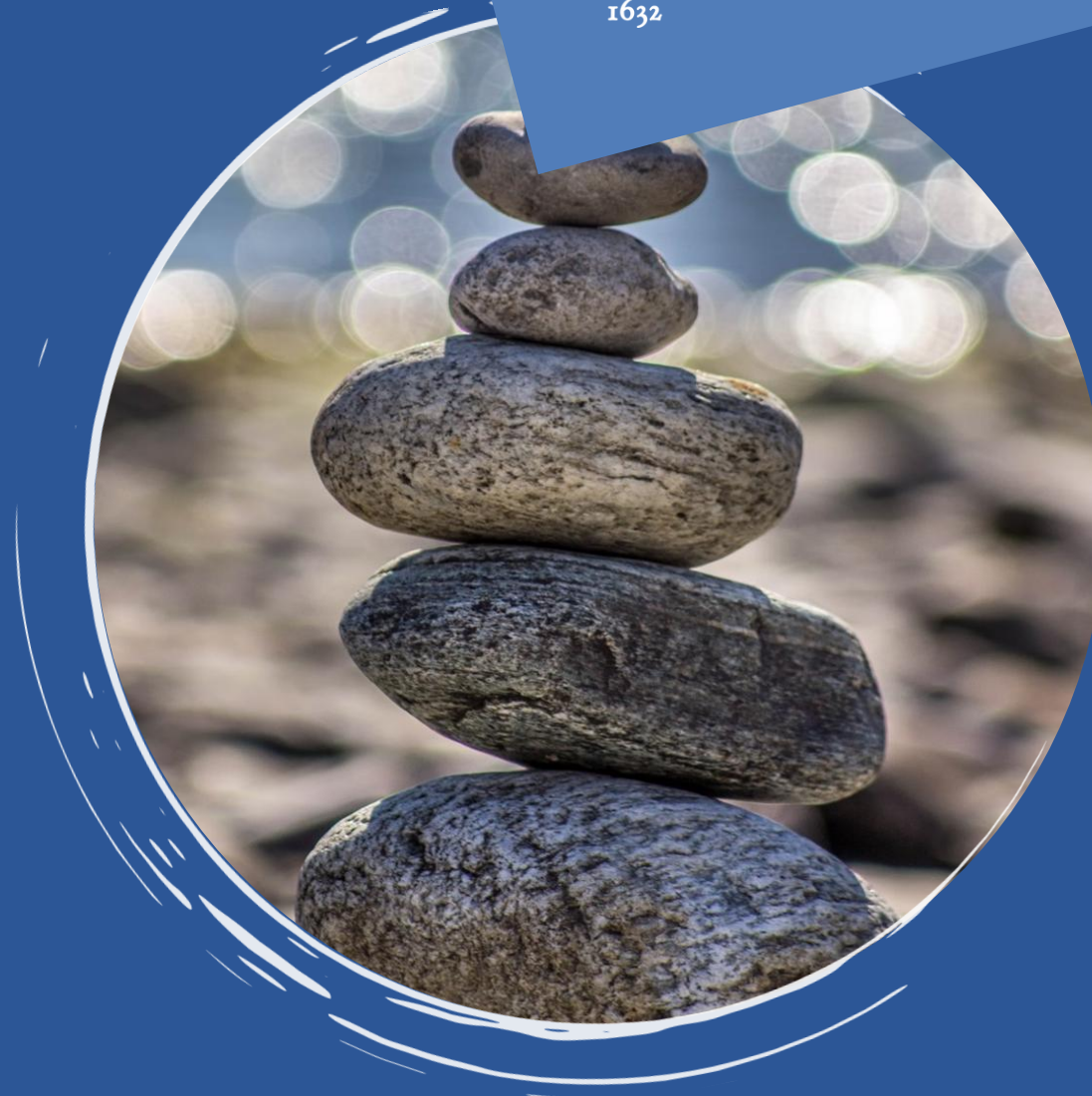

TARTU ÜLIKOOL
RAKE

TERVISE EBAVÕRDSUSE SOTSIAALSED PÕHJUSED ESS ANDMETE PÕHJAL

Merle Mägi

25.11.2025

Meie eesmärk oli selgitada välja

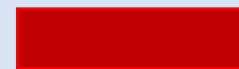
- tervise ebavõrdsuse sotsiaalseid põhjuseid Eestis, kasutades selleks Euroopa Sotsiaaluuringu (ESS) andmeid.
- Töö käigus analüüsiti erinevate sotsiaalsete tegurite seoseid tervisenäitajatega, kaardistati haavatavamad ühiskonnagrupid ning töötati välja uuringu peamistele tulemustele tuginevad poliitikasoovitused, mille eesmärk on vähendada tervise ebavõrdsust ja parandada rahvastiku tervisenäitajaid.

**PEAMISED
TULEMUSED**

- Eluga rahulolu ja ↑
- Üldine tervislik seisund ↑
- Masendus, kurbus, üksildustunne ↓
- Positiivsed emotsioonid ↑
- Suitsetamine ↓
- Nädalavahetustel alkoholi tarbimine ↓
- Sportlik aktiivsus ↑
- Perearsti poole pöördumine ↑
- Massaaž ja füsioteraapia kasutamine ↑
- COVID-19 vähemalt ühe doosiga vaktsineeritute osakaal kõrge (2024)

- Igapäevaelu piirangud ↑
- Kokkupuude vähiga ↑
- Vaimse kurnatuse sümptomid (rahutu uni, jõetus, pingutusega tegutsemine) ↑
- Alkoholi tarbimine töönädala sees ↑
- Puu- ja köögiviljade tarbimine ↓
- Kehakaal ja KMI ↑
- Vajaliku arstiabi mittesaamine ↑
(ootejärjekorrad liiga pikad, polnud saada aegu)
- COVID -19 kõrge põdemismäär (2024)
- Hoolivuse ja koostöömeelsuse indeks (kolme väitega nõustumine) –võrdlus eelmise lainega ↓

**MÕNED
TULEMUSED:
ELUGA RAHULOLU**

Tajutud sissetulek

Majanduslik raskus oli mõlemal aastal tugevalt seotud madalama rahuloluga, 2024 mõju pisut väiksem

Suhtestaatus

2014 olid lahutatud vähem rahulolevamad vallalistest, 2024 see seos ei olnud enam oluline

Vanus

Tööealised olid 2014 rahulolevamad, 2024 see erinevus ei olnud enam statistiliselt oluline

Sugu

2014 olid mehed vähem rahulolevad, 2024 sooline erinevus ei ilmnenud

Eluga rahulolu 2014 / 2024

Keel

Eesti keelt kõnelejad olid mõlemal aastal rahulolevamad. Hinnanguliselt oli mõju 2024 suurem

Haridus

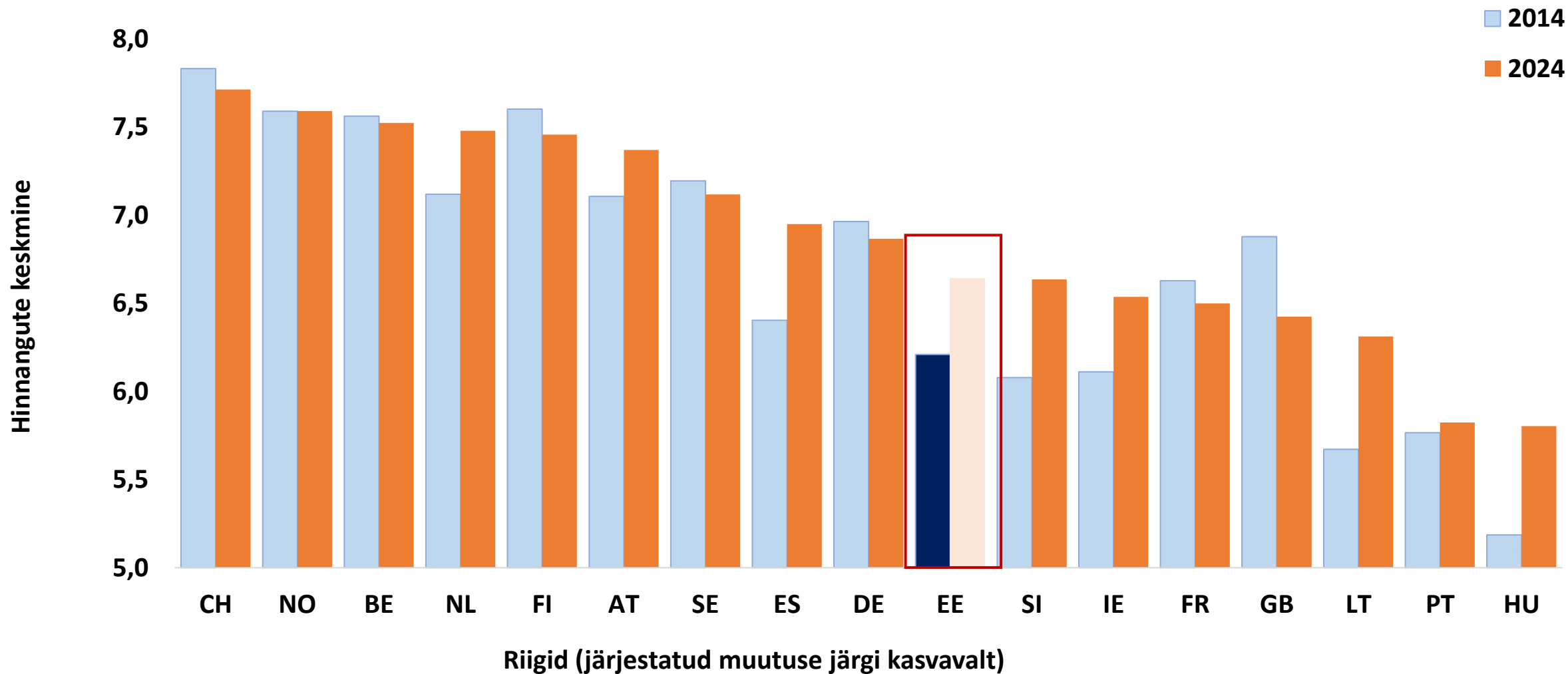
Haridus suurendas rahulolu mõlemal aastal. 2024 mõju oli hinnanguliselt tugevam

Elukoht

Elukoht ei mõjutanud rahulolu kummalgi aastal.

Eesti ja Euroopa: eluga rahulolu

TERVISEHINNANGUD

Keel

Eesti- ja venekeelsete hinnangud ei erine statistiliselt. Mõju ei muutu

Haridus

Rohkem haridusaastaid on seotud parema tervisliku seisundiga. Mõju on stabiilne ja tugev mõlemal aastal.

Elukoht

Linnaline ja maaline elukoht ei mõjuta hinnangut tervisele

Tajutud sissetulek

Paremini toime tulevad inimesed hindavad oma tervist paremaks. Mõju jääb tugevaks mõlemal aastal, kuid 2024 on mõju pisut väiksem.

Tervislik seisund 2014 / 2024

Sugu

2014 hindasid mehed oma tervist naistest halvemaks
2024 aga naistest paremaks, seos peaaegu statistiliselt oluline

Suhtestaatus

Teised rühmad hindasid oma tervislikku seisundit vallalistest halvemaks, kuid leskedel on see statistiliselt oluline, 2024 see seos ei olnud enam oluline

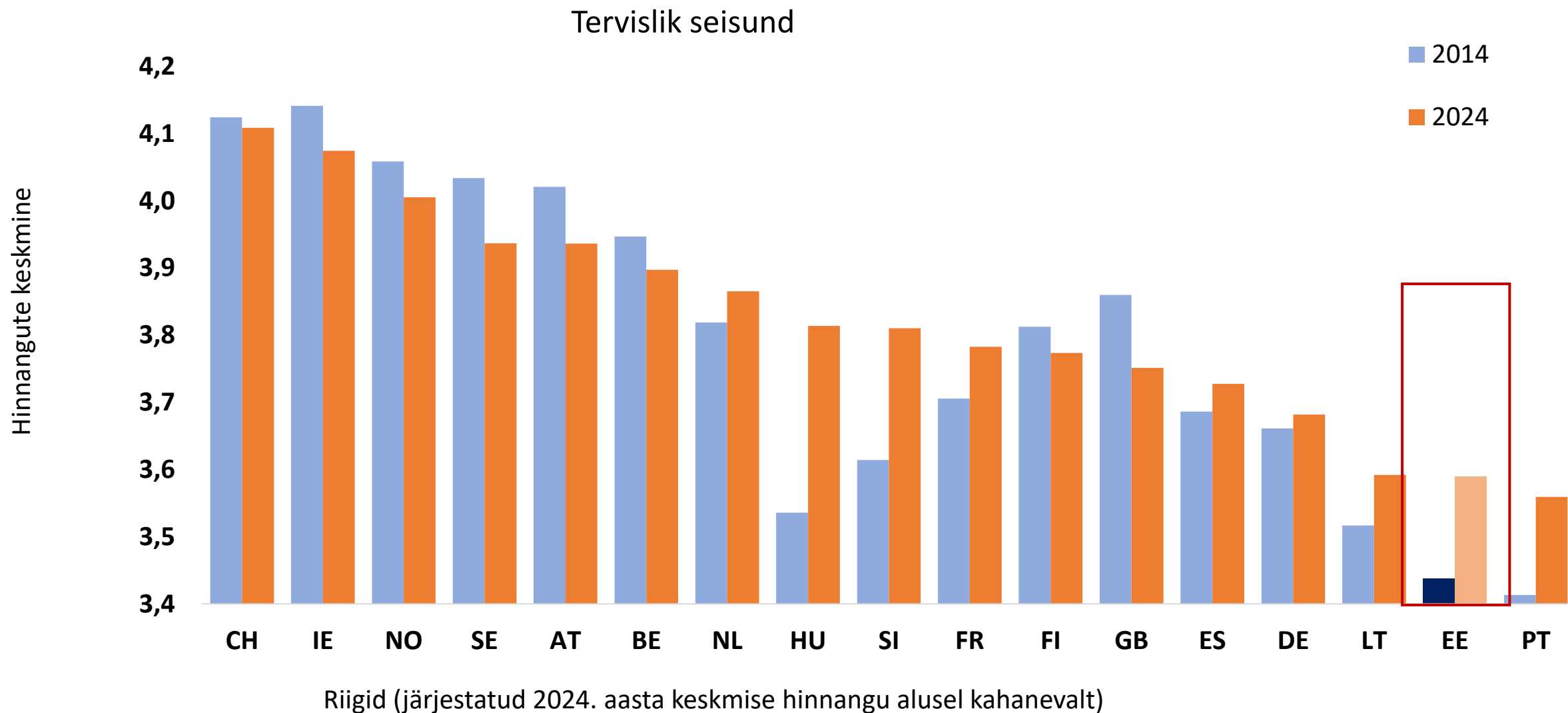

Vanus

Töealised hindasid oma tervist 2014 paremaks, 2024 on mõju pisut väiksem

Eesti ja Euroopa: tervislik seisund

Tajutud sissetulek

Raskelt toime tulevatel inimestel on palju rohkem piiranguid, 2024 mõju on veidi nõrgem

Suhtestaatus

2014: lesed kogesid oluliselt rohkem piiranguid võrreldes vallalistega. 2024 mõju ei ole enam statistiliselt oluline. 2024 on lahutatute erinevus oli vallalistega statistiliselt oluline

Tervis piirab argitegevusi 2014 / 2024

Vanus

2014 ja 2024 tööealised on oluliselt vähem piiratud kui vanemaealised. Erinevus 2024 on väiksem, kuid püsib statistiliselt oluline

Sugu

2014 mehed kogesid veidi vähem piiranguid (nõrgalt oluline). 2024 sooline erinevus ei ole enam statistiliselt oluline

Keel

Eesti ja vene keele kõnelejate vahel ei esine piirangutes statistiliselt olulist erinevust (mõlemal aastal)

Haridus

Iga lisanduv haridusaasta on seotud väiksema igapäeva elu piirangute tõenäosusega (mõlemal aastal)

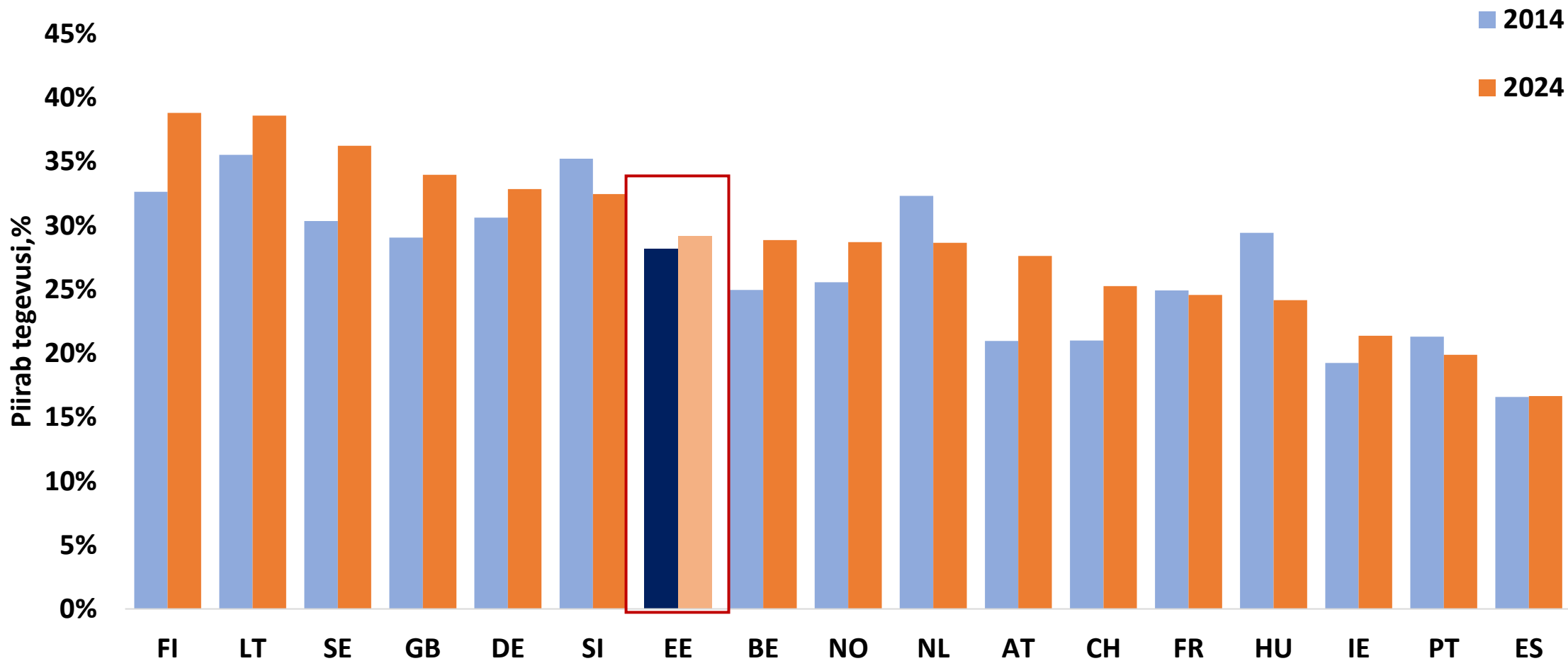

Elukoht

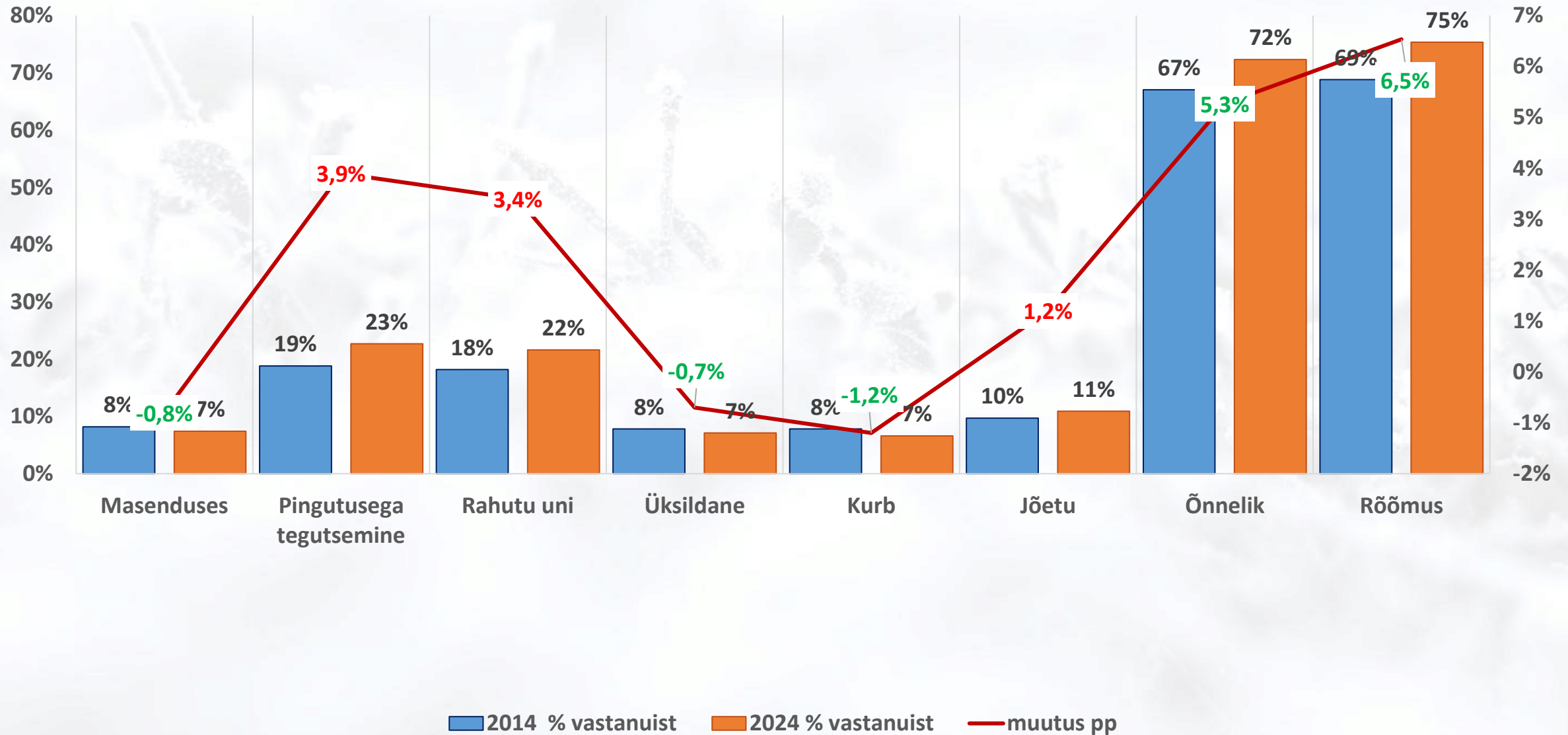
Linnalise ja maalise elukoha vahel puudub mõju igapäeva elu piirangutele

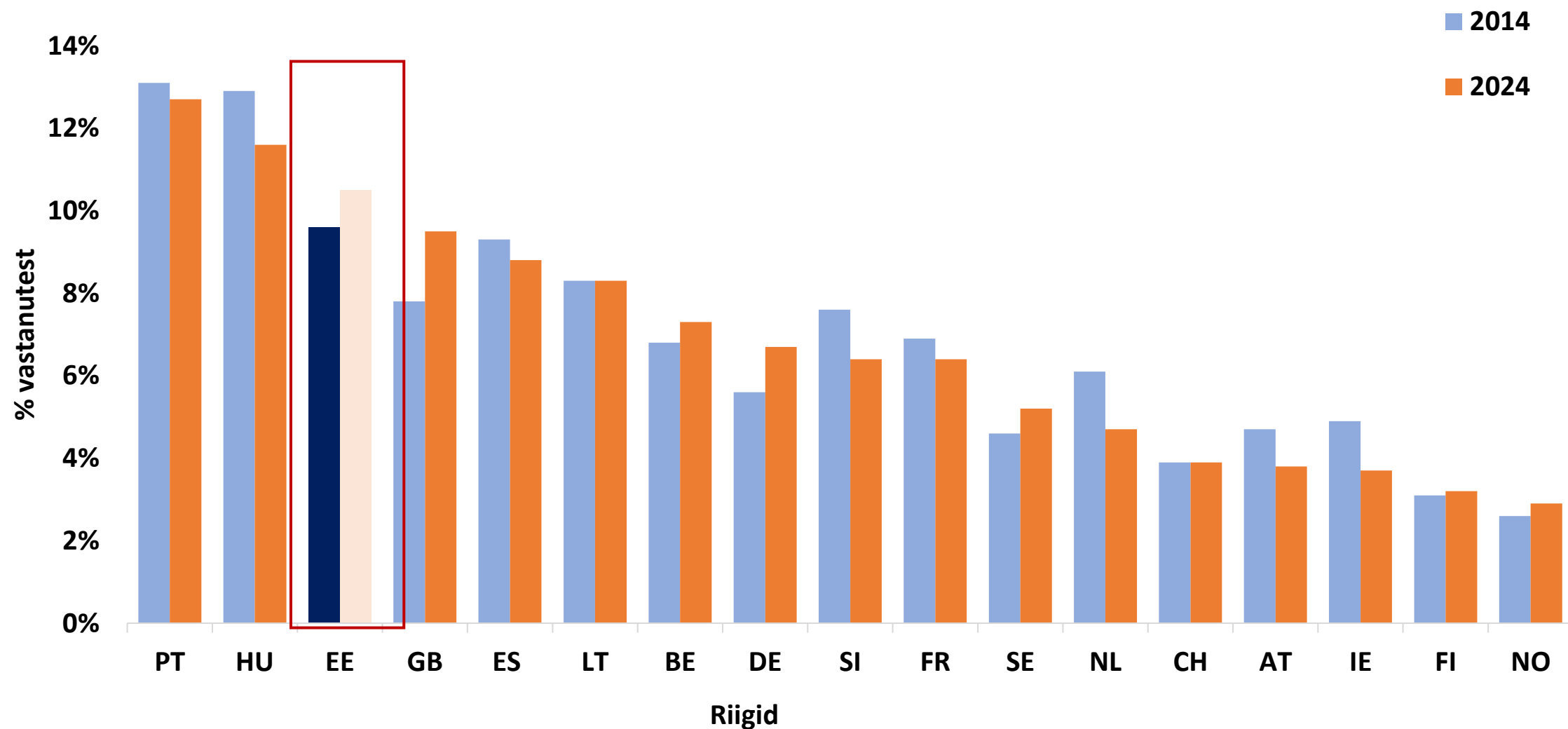
Eesti ja Euroopa: tervis piirab argitegevusi

Emotsionaalne seisund viimase nädala jooksul

Eesti ja Euroopa: vaimse tervise pinge

Tervise ebavõrdsus Eestis: kõige haavatavamad rühmad (2014–2024)

Madal sissetulek

- Kehvem tervisehinnang
- Tervisest tulenevad igapäevaelu piirangud
- Suurim risk jääda arstiabist ilma
- Kõige haavatavam COVID-järgsete mõjude osas

Madal haridustase

- Kehvem tervisehinnang
- Rohkem piiranguid tervise tõttu
- Vähem terviseteadlik käitumine (sh suitsetamine)

Vene keelt kõnelevad vastajad

- Kehvem tervisehinnang
- Madalam eluga rahulolu
- Arstiabi halvem kättesaadavus (pikad ooteajad, ajad puuduvad)

Vanemaealised

- Kõige sagedasemad igapäevaelu piirangud
- Tervisehinnang langeb vanuse kasvuga
- Rohkem vaimse pinge sümptomeid (üksildus, rahutu uni, jõuetus)

Lahutatud / lahus elavad inimesed

- Sagedasem riskikäitumine (suitsetamine, alkohol)
- Rohkem piiranguid tervise tõttu

TARTU ÜLIKOOL
RAKE

AITÄH!